

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2024 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в IV кварталі 2024 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Чернігівської області** в IV кварталі 2024 року свідчать, що, незважаючи на війну та занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії, **респонденти очікували збільшення виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінювали перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікувалося швидше зростання цін. Девальваційні очікування залишалися високими.**

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 69.2% (найвищі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі – 61.5%) (графік 1), у цілому по Україні – «мінус» 1.4%;
- **швидше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 53.8% респондентів очікували, що інфляція перевищить 10.0% (у III кварталі 2024 року – 15.4%), у цілому по Україні – 53.7%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називали воєнні дії, витрати на виробництво та доходи населення (вплив чинника посилюється) (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 84.6% респондентів (як у III кварталі 2024 року), у цілому по Україні – 92.8%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 30.8% (як у попередньому кварталі) (найвищі очікування серед регіонів) (таблиця), у цілому по Україні – «мінус» 1.2%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку:** баланси відповідей – 38.5% і 50.0% відповідно (у попередньому кварталі – 46.2% і 60.0% відповідно) (таблиця), у цілому по Україні – 9.0% та 7.7% відповідно;
- **збільшення обсягу інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар, а також інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт:** баланси відповідей – 16.7% і 25.0% відповідно (у III кварталі 2024 року – 0.0% і 30.8% відповідно) (таблиця), у цілому по Україні – 9.3% та «мінус» 1.6% відповідно;
- **незмінну кількість працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 6.6%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на товари / послуги власного виробництва:** баланси відповідей – 76.9% та 69.2% відповідно (у III кварталі 2024 року – по 76.9%) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, вартість трудових ресурсів та попит на продукцію (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- **вищі темпи зростання витрат на одиницю продукції та зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 69.2% і 66.7% відповідно (у попередньому кварталі – 58.3% і 61.5% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежували спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили занадто високі ціни на енергоносії, воєнні дії та їх наслідки та занадто високі ціни на сировину та матеріали (графік 5).

За оцінками керівників підприємств області, **потреба в позикових коштах** найближчим часом **зросте** (графік 8). Респонденти, які планували брати банківські кредити (30.8%), обирали запозичення виключно в національній валюті. На думку респондентів, умови доступу до банківських кредитів останнім часом не змінилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називали занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, значні коливання курсу гривні до іноземних валют, а також невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання (вплив чинника посилюється) (графік 10).

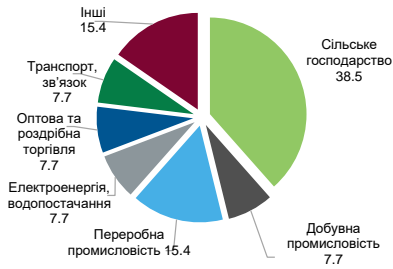
Усі респонденти зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

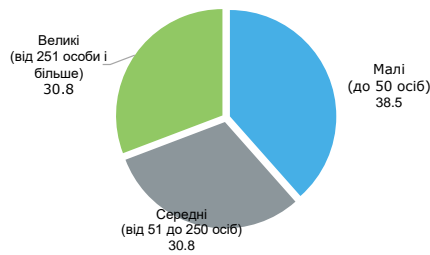
- **поточний фінансово-економічний стан погіршився й оцінювався як поганий:** баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у попередньому кварталі – 0.0%), у цілому по Україні – «мінус» 6.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився й оцінювався як нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 22.2% (у III кварталі 2024 року – 0.0%);
- **підприємствам області необхідно залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване зростання попиту:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – 25.0%).

Паспорт вибірки^{1, 2}

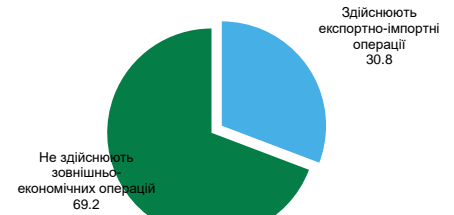
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

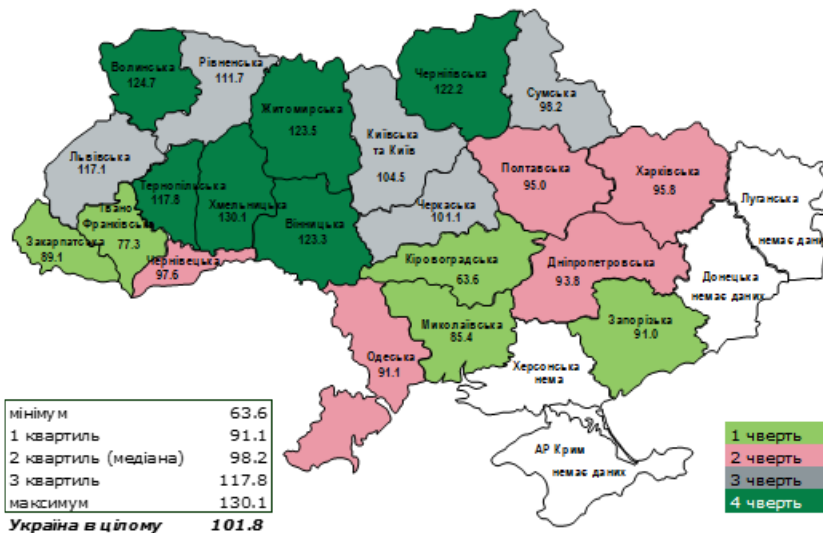

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 01–26 листопада 2024 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

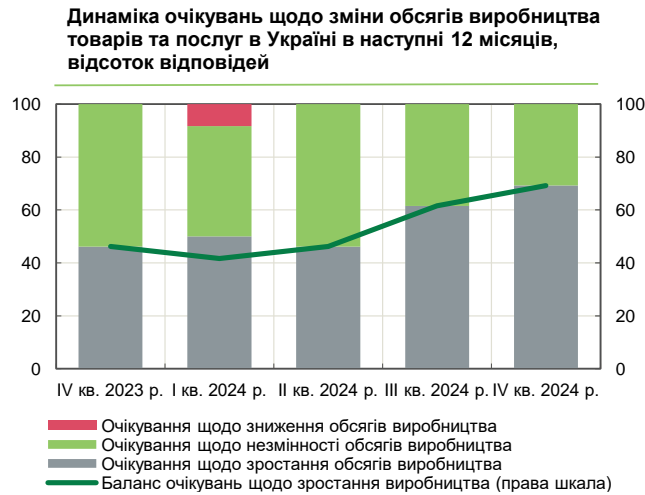
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2023 р.	I кв. 2024 р.	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.
фінансово-економічного стану	25.0	23.1	7.7	30.8	30.8
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	45.5	38.5	27.3	46.2	38.5
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-15.4	-10.0	-8.3	0.0	16.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	0.0	0.0	33.3	30.8	25.0
кількості працівників	-7.7	-7.7	-7.7	-15.4	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

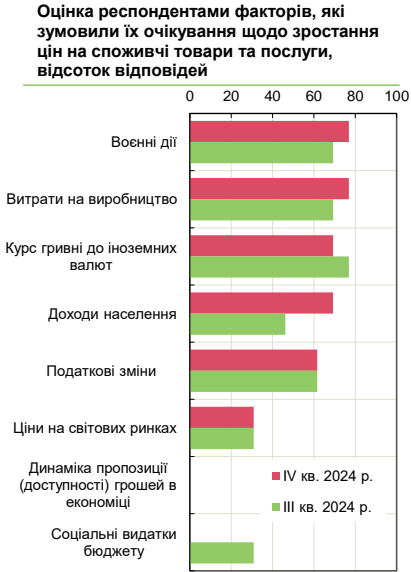
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

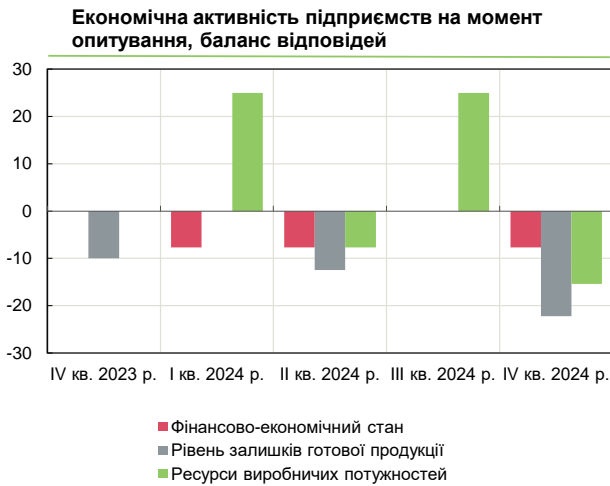
Графік 1

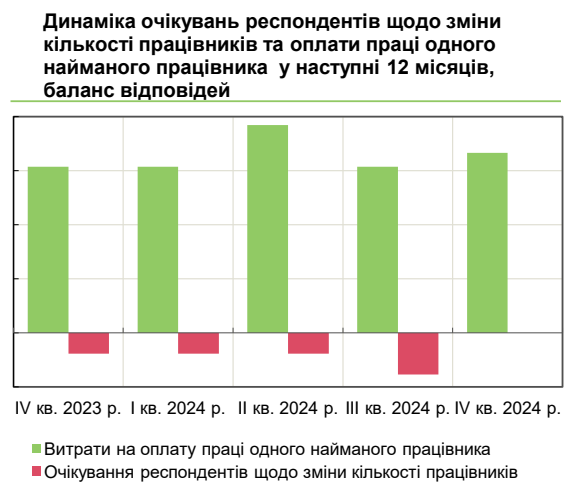
Графік 2

Графік 3

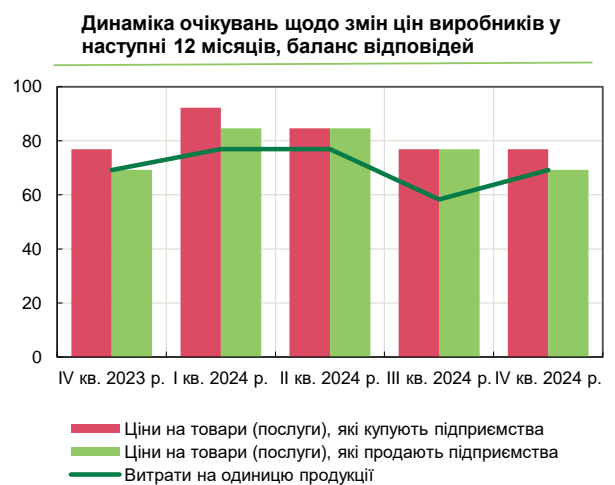
Графік 4

Графік 5

Графік 6

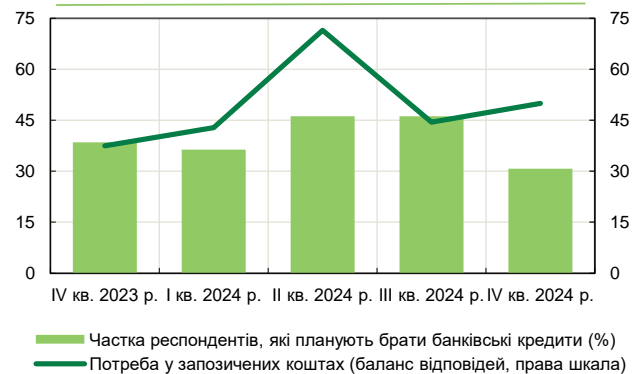
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

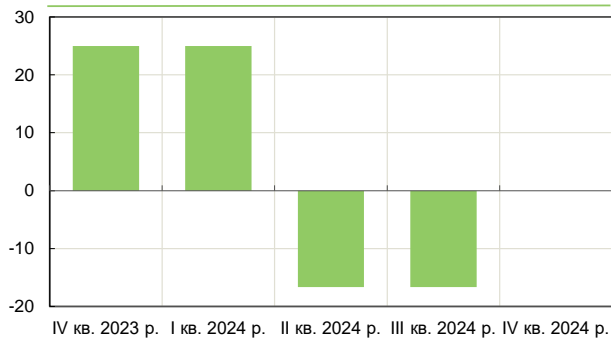
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

